

Dokument zasedanja

B9-0340/2021

7.6.2021

PREDLOG RESOLUCIJE

ob zaključku razprave o izjavah Sveta in Komisije

v skladu s členom 132(2) Poslovnika

o sistematičnem zatiranju v Belorusiji in njegovih posledicah za evropsko varnost po ugrabitvah iz civilnega letala EU, ki so ga prestregle beloruske oblasti

(2021/2741(RSP))

Petras Auštrevičius, Izaskun Bilbao Barandica, Dita Charanzová, Olivier Chastel, Vlad Gheorghe, Klemen Grošelj, Karin Karlsbro, Ilhan Kjučuk (Ilhan Kyuchyuk), Nathalie Loiseau, Karen Melchior, Javier Nart, Urmas Paet, Frédérique Ries, María Soraya Rodríguez Ramos, Nicolae Ștefănuță, Ramona Strugariu, Dragoș Tudorache, Hilde Vautmans
v imenu skupine Renew

B9-0340/2021

Resolucija Evropskega parlamenta o sistematičnem zatiranju v Belorusiji in njegovih posledicah za evropsko varnost po ugrabitvah iz civilnega letala EU, ki so ga prestregle beloruske oblasti (2021/2741(RSP))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o Belorusiji,
 - ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta o Belorusiji z dne 24. maja 2021,
 - ob upoštevanju sporočila predsednika Evropskega sveta Charlesa Michela o prisilnem pristanku letala družbe Ryanair v Minsku v Belorusiji 23. maja 2021,
 - ob upoštevanju izjave o prisilni preusmeritvi letala družbe Ryanair na letu FR4978 v Minsk 23. maja 2021, ki jo je 24. maja 2021 v imenu EU podal visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko,
 - ob upoštevanju skupne izjave o razmerah v Belorusiji, ki so jo 27. maja 2021 podali zunanji ministri skupine G7 in visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko,
 - ob upoštevanju Splošne deklaracije človekovih pravic in vseh konvencij o človekovih pravicah, katerih podpisnica je Belorusija,
 - ob upoštevanju Čikaške konvencije o mednarodnem civilnem letalstvu,
 - ob upoštevanju dejstva, da je Evropski parlament nagrado Saharova za svobodo misli leta 2020 podelil demokratični opoziciji v Belorusiji,
 - ob upoštevanju člena 132(2) Poslovnika,
- A. ker je 23. maja 2021 belorusko lovsko letalo na ukaz Aleksandra Lukašenka prisilno preusmerilo letalo družbe Ryanair, ki je na mednarodnem potniškem letu FR4978 iz Aten v Vilno prečkalo beloruski zračni prostor, na državno letališče v Minsku pod pretvezo, da je na letalu bomba in da je ogrožena varnost potnikov in posadke;
- B. ker so beloruski organi v Minsku aretirali dva potnika, in sicer novinarja in opozicijskega aktivista Ramana Prataseviča (Romana Protaseviča) in njegovo partnerko Sofijo Sapega;
- C. ker je Raman Pratasevič beloruski novinar in aktivist ter nekdanji urednik vplivnega programa Nexta na platformi Telegram, ki je imel osrednjo vlogo pri obveščanju prebivalcev o zlorabah oblasti in pri spodbujanju k protestom v Belorusiji; ke že od leta 2019 živi v izgnanstvu, da bi se izognil izmišljenim kazenskim obtožbam, in prejel politični azil v Litvi;
- D. ker je Rusija po incidentu z letalom družbe Ryanair privolila v to, da bo sprostila

zadržano posojilo Belorusiji v višini 500 milijonov USD, ter kritizirala ukrepe EU;

- E. ker so 18. maja 2021 beloruski organi izvedli racijo v pisarnah največjega neodvisnega beloruskega novinarskega spletišča Tut.by, aretirali njegovo osebje ter blokirali dostop do spletišča;
- F. ker se ocenjuje, da je bilo med protesti proti režimu pred volitvami 9. avgusta 2020 in po njih pridržani več kot 34 000 Belorusov; ker je v Belorusiji več kot 450 političnih zapornikov;
- G. ker beloruski organi še naprej zatirajo miroljubne beloruske prebivalce, številni državljani pa so nadlegovani, aretirani in obsojeni, če izrazijo nestrinjanje z režimom ali z močno razširjenimi kršitvami človekovih pravic v Belorusiji;
- H. ker so zagovorniki človekovih pravic zabeležili več sto primerov mučenja ali grdega ravnanja, več ljudi pa je izginilo ali pa so bili najdeni mrtvi; ker se v beloruskih centrih za pridržanje in zaporih še vedno izvajajo nečloveško ravnanje, mučenje in namerno preprečevanje dostopa do zdravstvene nege, ter ker je več protestnikov, med njimi Vitold Ašurak, umrlo, drugi, kot sta sedemnajstletni Dzmitry Stahovski in Scjapan Latipav (Stepan Latipov), pa so bili nadlegovani in tarče groženj do te mere, da so poskušali storiti samomor;
- I. ker so bili 25. maja 2021 evropski beloruski aktivisti Javhen Afnahel (Jevgenij Afnagel), Pavel Juhnjevič, Maksim Viniarski in Andrej Vojnič, opozicijski voditelj Pavel Sevjarinec, blogger Dzmitrij Kazlav ter družbena aktivistka Irina Ščasna obsojeni na do sedem let zaporne kazni na podlagi izmišljenih obtožb o ekstremizmu; ker so bili 2. junija 2021 politični zaporniki Dzmitrij Furmanav (Dmitrij Furmanov), Javhen Razničenka (Jevgenij Rozničenko) in Vladzimir Kniha (Vladimir Knjiga) obsojeni na štiri leta zaporne kazni v okviru tako imenovane „zadeve Cihanovska“; ker je 3. junija 2021 sodišče obsodilo peto skupino obdolžencev, ki so jo sestavljali politični zaporniki Aljaksander Hrapko (Aleksander Hrapko, Radzivon Meduševski (Radion Meduševski), Ihar Vinakurav (Igor Vinokurov), Andrej Aniskevič, Alena Lojka, Halina Čuhunava (Halina Čuhunova), Andrej Njamirski, Dzmitrij Kurhanav (Dmitrij Kurhanov), Kacarina Smirnova (Jekaterina Smirnova), Mikita Uvarav (Nikita Uvarov), Safija Ništ (Sofija Ništ), Sjarhej Ksenžuk (Sergej Ksenžuk) in Ilija Palhovski, v sojenju o protestih s plesom, v okviru katerega jim je naložilo kazni od 18 mesecev hišnega pripora do enega leta zaporne kazni; ker je bil 3. junija 2021 politični zapornik Sjarhej Pjarfiljev (Sergej Perfiljev) obsojen na dvoletno zaporno kazen, njegov sin Stanislav Pjarfiljev (Stanislav Perfiljev) pa na dve leti omejenega gibanja (hišni pripor);
- J. ker beloruski organi še naprej nasilno nastopajo zoper neodvisne beloruske novinarje, jih nadlegujejo ter namerno ovirajo objektivno poročanje;
- K. ker je po navedbah združenja beloruskih študentov, ki je neodvisen študentski sindikat, bilo pridržanih več kot 460 študentov, od tega skoraj tretjina žensk, več kot 150 študentov pa je bilo samovoljno izključenih iz univerz, mnogi študentje pa so pobegnili v sosednje države, ker so se bali za svojo varnost;
- L. ker so beloruski organi dodatno zaostri že tako stroga pravila, ki Belorusom omejujejo potovanje v tujino, tudi tistim, ki imajo dovoljenje za dolgoročno bivanje v tujini;

- M. ker je Belorusija zagnala jedrsko elektrarno Ostrovec, ne da bi izvajala vsa priporočila glede varnosti iz poročila EU o obremenitvenem testu iz leta 2018, zato je jedrska elektrarna Ostrovec nevarna in pomeni resno jedrsko grožnjo za vso Evropo;
- N. ker je Evropska unija doslej uvedla sankcije zoper sedem subjektov in 88 Belorusov, tudi zoper Aleksandra Lukašenka;
1. odločno obsoja, da so beloruski organi 23. maja ugrabili letalo družbe Ryanair na letu FR4978, ga prisilili pristati v Minsku in pridržali novinarja Ramana Prataseviča in njegovo dekle Sofijo Sapega;
 2. poziva k takojšnji in brezpogojni izpustitvi Ramana Prataseviča in Sofije Sapega, pa tudi vseh drugih novinarjev in političnih zapornikov, ki so zaprti v Belorusiji;
 3. pozdravlja sklep Sveta, s katerim je okrepil omejevalne ukrepe in vsem beloruskim letalskim prevoznikom prepovedal prelet zračnega prostora EU in dostop do letališč EU; poudarja, da je učinkovitost odziva EU odvisna od obsega sankcij, ki jih EU naloži beloruskim državnim podjetjem;
 4. poziva Mednarodno organizacijo civilnega letalstva in Evropsko agencijo za varnost v letalstvu, naj opravita preiskavo tega nesprejemljivega incidenta, ki je kršitev mednarodnih norm in standardov, ter sprejmeta ustrezne ukrepe; poziva Ryanair, naj sodeluje z organi in jim posreduje vse pomembne informacije v zvezi s tem incidentom;
 5. poziva Svet, naj karseda hitro razširi seznam oseb in subjektov, za katerega veljajo sankcije EU, in nanj vključi posameznike in subjekte, vpletene v ugrabitev in prisilni pristanek letala družbe Ryanair na letu FR4978 ter v pridržanje Ramana Prataseviča in Sofije Sapega;
 6. poziva Svet, naj nujno sprejme četrti sveženj sankcij zoper posameznike in subjekte, ki so bili udeleženi ali vpleteni v volilno goljufijo ali naknadne kršitve človekovih pravic v Belorusiji, vključno s preganjanjem neodvisnih novinarjev in blogerjev, ter naj začne pripravljati naslednji sveženj; poziva k sankcijam zoper tožilce, sodnike in uradnike organov pregona, ki sodelujejo v represiji in krivičnih obsodbah kritikov režima;
 7. poziva Svet, naj dodatno sprejme usmerjene gospodarske sankcije, ki se bodo osredotočale na javna in zasebna podjetja, ki podpirajo in financirajo Lukašenkov režim; poziva EU, naj svoje ukrepe usklajuje z Združenimi državami Amerike, partnerji iz skupine G7 in enako mislečimi demokracijami; spodbuja usklajeno ukrepanje EU glede solidarnosti, da bi državam članicam, ki so jih gospodarske sankcije zoper Belorusijo najbolj prizadele, olajšali gospodarsko breme;
 8. poudarja, da so najboljše orodje, s katerimi lahko EU kaznuje nezakonite države, mehanizmi na podlagi sankcij, vendar bi morala poleg sankcij zoper državna beloruska podjetja uporabiti tudi notranji pritisk v Belorusiji in podpreti belorusko civilno družbo;
 9. poziva države članice, naj izboljšajo sodelovanje na področju obveščanja glede krize v Belorusiji in izženejo znane in domnevne beloruske obveščevalne agente, ki so dejavni v Uniji;

10. poziva države članice in institucije EU, naj okrepijo svoja prizadevanja za obravnavanje obsežnega tihotapljenja cigaret iz Belorusije v EU, ki zagotavlja sredstva Lukašenkovem režimu;
11. poziva Evropsko službo za zunanje delovanje, Komisijo in nacionalna diplomatska predstavništva držav članic v Belorusiji, naj skrbno spremljajo razmere posameznih političnih zapornikov v Belorusiji, tudi Ramana Prataseviča, naj jih nudijo podporo in si prizadevajo, da bi zagotovili njihovo izpustitev;
12. obsoja krute in nepravične sodbe, ki so bile izrečene številnim političnim zapornikom in pripornikom, tudi opozicijskemu voditelju Pavlu Sevjarincu, ter sodne postopke zoper predstavnike demokratične beloruske opozicije, kot so Viktor Babarika, Mikola Statkevič in Siarhej Cihanovski;
13. še naprej podpira državljane Belorusije v njihovih zakonitih zahtevah in željah po svobodnih in pravičnih volitvah, temeljnih svoboščinah in človekovih pravicah, demokratični zastopanosti, politični udeležbi ter dostojnosti;
14. spodbuja organizacijo politične konference na visoki ravni o rešitvi krize in prihodnosti Belorusije (Konferenca o demokratični preobrazbi Belorusije), ki jo bo vodila EU in katere se bodo udeležili voditelji enako mislečih narodov, kar bi poslalo močan signal podpore beloruskim državljanom;
15. poziva k takojšnji ustavitvi nasilja in represije, mučenja in grdega ravnanja z Belorusi; poziva, naj se takoj in brezpogojno izpustijo vsi politični zaporniki, vse obtožbe proti njim pa naj se ovržejo;
16. obsoja zatiranje medijev in dostopa do interneta, pa tudi pretepanje, aretacije in ustrahovanje novinarjev in blogerjev; poudarja, da imajo prebivalci Belorusije pravico do nemotenega dostopa do informacij;
17. obsoja nedavne ukrepe, ki so jih sprejele beloruske oblasti in s katerimi so državljanom Belorusije prepovedale odhod iz države, tudi tistim, ki imajo dovoljenje za bivanje v tujini;
18. zavrača nesprejemljive grožnje Aleksandra Lukašenka, da beloruski organi ne bodo zadrževali migrantov brez urejenega statusa ali tihotapcev drog, ter izraža zaskrbljenost glede vse večjega obsega nedovoljenih migracij iz Belorusije v EU ter glede morebitne vpletenosti beloruskih oblasti v ta pojav; poziva države članice in institucije EU, naj spremljajo razvoj dogodkov na tem področju ter ustrezno ukrepajo;
19. obsoja dejstvo, da belorusko vodstvo zlorablja organe kazenskega pregona v politične namene; poziva Interpol, naj nemudoma in temeljito preuči sedanje in prihodnje zahteve Belorusije in sprejme ustrezne ukrepe, da Belorusija ne bi zlorabila Interpola v politične namene;
20. poudarja, da je potrebna celovita preiskava zločinov Lukašenkovega režima zoper belorusko ljudstvo;
21. poziva Komisijo, Evropsko službo za zunanje delovanje in države članice, naj okrepijo

- neposredno podporo beloruski opoziciji, civilni družbi in neodvisnim medijem; v zvezi s tem pozdravlja osnutek celovitega načrta za gospodarsko pomoč prihodnji demokratični Belorusiji v višini treh milijard EUR, ki ga je predstavila Komisija; poziva Komisijo in Svet, naj ta načrt dopolnita in spodbujata ter jasno sporočita, da bo EU, ko bo prišlo do demokratičnih sprememb, pripravljena zagotoviti konkretno pomoč za reforme in modernizacijo;
22. poziva EU, naj se usklajuje z združenimi državami Amerike, partnericami iz G7 ter drugimi enako mislečimi demokracijami ter zamrzne sodelovanje z Lukašenkovi javnim sektorjem ter preusmeri sodelovanje z belorusko civilno družbo in zasebnimi podjetji tako, da bo potekalo zunaj okvira režima;
 23. spodbuja države članice EU, naj dodatno olajšajo postopke za pridobitev vizumov in dovoljenj za prebivanje za tiste, ki iz političnih razlogov bežijo iz Belorusije, ali tiste, ki potrebujejo zdravljenje, ker so bili žrtve nasilja, da bi jim in njihovim družinam ponudili potrebno pomoč in podporo;
 24. poziva države članice in Komisijo, naj ponudijo štipendije beloruskim študentom in šolnikom, ki so bili izločeni iz univerz in zaprti zaradi prodemokratičnih stališč;
 25. pozdravlja ustanovitev mednarodne platforme za ugotavljanje odgovornosti v Belorusiji ter poziva institucije EU in države članice, naj podprejo njeno delovanje; se zavezuje k uspešnem delovanju platforme Evropskega parlamenta za boj proti nekaznovanosti v Belorusiji ter k usklajevanju hitrega mednarodnega odziva na dogodke v Belorusiji;
 26. pozdravlja odločitev Evropske zveze za radiodifuzijo, da bo zamrznila članstvo beloruske radiodifuzijske hiše BTRC; poziva k zamrznitvi članstva Belorusije v mednarodnih športnih organizacijah in sodelovanja na mednarodnih športnih prireditvah, vključno z evropskimi in svetovnimi prvenstvi in olimpijskimi igrami v Tokiu;
 27. spodbuja svojega predsednika, naj osebju beloruskega veleposlaništva v Bruslju omeji dostop do prostorov Evropskega parlamenta, vključno s fizičnim dostopom in dostopom na daljavo do sej Evropskega parlamenta, ter naj pregleda komunikacijo Parlamenta z beloruskim veleposlaništvom;
 28. poudarja, da je pomembno obravnavati grožnjo jedrske elektrarne Ostrovec za jedrsko varnost, vztraja, da mora Belorusija zagotoviti jedrsko varnost omenjene elektrarne in se zavezati, da bo v celoti izvajala priporočila iz ocene, ki jo je pripravila skupina evropskih regulatorjev za jedrsko varnost, ter podpira prepoved uvoza energije iz jedrske elektrarne Ostrovec na trg EU;
 29. poziva EU, naj ne okleva ter naj ukrepa hitro in proaktivno; poudarja, da bi v nasprotnem primeru samo zaostрила razmere za beloruske državljane, hkrati pa bi to bil neuspeh za njene geopolitične ambicije na svetovni ravni;
 30. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ter organom Republike Belorusije.

